

Processrättsliga frågor

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet 44 motionsyrkanden som har väckts under den allmänna motionstiden 2013. Motionerna handlar om frågor som ligger inom ramen för processrätten och andra domstolsrelaterade frågor. Av yrkandena behandlas 19 förenklat eftersom samma eller i huvudsak samma frågor har behandlats av riksdagen tidigare under valperioden.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden och hänvisar bl.a. till pågående beredningsarbeten.

I betänkandet finns 15 reservationer (S, MP, SD och V) och 7 särskilda yttranden (S, MP, SD och V).

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	6
Ärendet och dess beredning	6
Utskottets överväganden	7
Delgivning	7
Frågor som rör domstolsförhandlingar	8
Rättsintyg	14
Överklaga domskäl	16
Nämndemän	17
Motioner som bereds förenklat	20
Reservationer	22
1. Trygghet och ordning vid förhandlingar, punkt 3 (SD)	22
2. Tolkning i domstol, punkt 4 (S, MP, V)	23
3. Rättsintyg, punkt 5 (S, V)	24
4. Avskaffa kravet på svenskt medborgarskap för nämndemän, punkt 8 (MP)	24
5. Antalet nämndemän, punkt 9 (S, V)	25
6. Antalet nämndemän, punkt 9 (MP)	25
7. Hur nämndemän utses och entledigas, punkt 10 (S)	26
8. Fri kvot, punkt 11 (S)	26
9. Fri kvot, punkt 11 (MP)	27
10. Fri kvot, punkt 11 (V)	28
11. Nämndemännens valperioder, punkt 12 (S)	28
12. Nämndemännens valperioder, punkt 12 (MP)	29
13. Reglering av nämndemännens tjänstgöring, punkt 14 (MP)	29
14. Nämndemännens ersättning, punkt 15 (S, MP)	30
15. Återkoppling från domstolarna om nämndemännen, punkt 16 (MP, V)	30
Särskilda yttranden	32
1. Hur nämndemän utses och entledigas, punkt 10 (V)	32
2. Utbildning för nämndemän, punkt 13 (V)	32
3. Nämndemännens ersättning, punkt 15 (V)	32
4. Motioner som bereds förenklat, punkt 17 (S)	33
5. Motioner som bereds förenklat, punkt 17 (MP)	33
6. Motioner som bereds förenklat, punkt 17 (SD)	33
7. Motioner som bereds förenklat, punkt 17 (V)	34
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	35
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2013	35
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 17	40

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Delgivning

Riksdagen avslår motion
2013/14:Ju301 av Katarina Köhler m.fl. (S).

2. Fotograferingsförbudet

Riksdagen avslår motion
2013/14:Ju270 av Roland Utbult (KD).

3. Trygghet och ordning vid förhandlingar

Riksdagen avslår motion
2013/14:Ju289 av Andreas Norlén och Finn Bengtsson (båda M).
Reservation 1 (SD)

4. Tolkning i domstol

Riksdagen avslår motion
2013/14:Ju412 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 71.
Reservation 2 (S, MP, V)

5. Rättsintyg

Riksdagen avslår motion
2013/14:Ju412 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 43.
Reservation 3 (S, V)

6. Överklaga domskäl

Riksdagen avslår motion
2013/14:Ju243 av Maria Abrahamsson (M).

7. Avskaffa nämndemannasystemet

Riksdagen avslår motion
2013/14:Ju394 av Johnny Skalin (SD).

8. Avskaffa kravet på svenskt medborgarskap för nämndemän

Riksdagen avslår motion
2013/14:Ju427 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 5.
Reservation 4 (MP)

9. Antalet nämndemän

Riksdagen avslår motionerna
2013/14:Ju412 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 67 och
2013/14:Ju427 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2.
Reservation 5 (S, V)
Reservation 6 (MP)

10. Hur nämndemän utses och entledigas

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Ju253 av Lena Olsson m.fl. (V) yrkande 4 och

2013/14:Ju412 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 64.

Reservation 7 (S)

11. Fri kvot

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Ju253 av Lena Olsson m.fl. (V) yrkande 3,

2013/14:Ju412 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 68 och

2013/14:Ju427 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 3.

Reservation 8 (S)

Reservation 9 (MP)

Reservation 10 (V)

12. Nämndemännens valperioder

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Ju412 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 66 och

2013/14:Ju427 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 4.

Reservation 11 (S)

Reservation 12 (MP)

13. Utbildning för nämndemän

Riksdagen avslår motion

2013/14:Ju253 av Lena Olsson m.fl. (V) yrkandena 1 och 2.

14. Reglering av nämndemännens tjänstgöring

Riksdagen avslår motion

2013/14:Ju427 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 9.

Reservation 13 (MP)

15. Nämndemännens ersättning

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Ju307 av Ulf Holm m.fl. (MP),

2013/14:Ju400 av Christer Engelhardt m.fl. (S) och

2013/14:Ju412 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 65.

Reservation 14 (S, MP)

16. Återkoppling från domstolarna om nämndemännen

Riksdagen avslår motion

2013/14:Ju427 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 8.

Reservation 15 (MP, V)

17. Motioner som bereds förenklat

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 6 mars 2014

På justitieutskottets vägnar

Morgan Johansson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Morgan Johansson (S), Johan Linander (C), Krister Hammarbergh (M), Ewa Thalén Finné (M), Kerstin Haglö (S), Anti Avsan (M), Christer Adelsbo (S), Jan R Andersson (M), Johan Pehrson (FP), Anna Wallén (S), Arhe Hamednaca (S), Patrick Reslow (M), Maria Ferm (MP), Caroline Szyber (KD), Richard Jomshof (SD), Lena Olsson (V) och Mattias Jonsson (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet 44 motionsyrkanden som har väckts under den allmänna motionstiden 2013. Motionerna handlar om frågor som ligger inom ramen för processrätten och andra domstolsrelaterade frågor. Av yrkandena behandlas 19 förenklat eftersom samma eller i huvudsak samma frågor har behandlats av riksdagen tidigare under valperioden.

Utskottets överväganden

Delgivning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om delgivning i domstolar.

Motionen

I motion 2013/14:Ju301 av Katarina Köhler m.fl. (S) anfördes att delgivning i domstolar borde kunna ske med hjälp av elektronisk legitimation.

Bakgrund

Den 1 april 2011 trädde delgivningslagen (2010:1932) i kraft, samtidigt som den tidigare delgivningslagen (1970:428) upphörde att gälla. Syftet med den nya delgivningslagen var bl.a. att skapa större möjligheter att använda elektronisk kommunikation i delgivningssammanhang (se prop. 2009/10:237).

Delgivningslagen gäller bl.a. när delgivning ska ske i mål eller ärenden hos en domstol eller någon annan myndighet (1 §).

Med ”vanlig delgivning” menas att handlingen som ska delges skickas eller lämnas till delgivningsmottagaren (16 §). Bestämmelsen om vanlig delgivning är teknikneutral, och det finns alltså inget som hindrar att handlingen skickas eller lämnas på annat sätt än med posten (t.ex. elektroniskt). Det är även möjligt att lämna handlingen till någon annan person än delgivningsmottagaren för vidarebefordran till honom eller henne (a. prop. s. 119 f. och s. 238).

Vanlig delgivning får användas vid all delgivning, men det är endast myndigheter som får skicka handlingen på elektronisk väg (17 §).

Vanlig delgivning har skett när den eller de som är delgivningsmottagare har tagit emot handlingen (18 §). Det vanligaste sättet att få bevis om att delgivningsmottagaren har tagit emot handlingen är att han eller hon bekräftar mottagandet. Något formkrav på bekräftelsen finns inte. Ett vanligt sätt att bekräfta mottagandet är att delgivningsmottagaren undertecknar ett mottagningsbevis och återsänder det. För att en bekräftelse per e-post ska kunna godtas bör i regel krävas att meddelandet har sänts från en adress som är känd eller att det finns en möjlighet att kontrollera innehavaren av adressen i efterhand, t.ex. genom internetleverantören. Ett annat sätt att bekräfta mottagandet av en handling kan vara att delgivningsmottagaren genom att använda sin Bank-id eller e-legitimation bekräftar mottagandet på myndighetens webbplats (a. prop. s. 123 f. och s. 239).

Utskottets ställningstagande

Som framgår ovan är regeln om vanlig delgivning i den nya delgivningslagen teknikneutral. Numera är det alltså möjligt för domstolarna att delge med t.ex. e-post, sms eller e-legitimation. Genom detta måste önskemålet i motion 2013/14:Ju301 (S) anses vara tillgodosett, och motionen bör därför avslås.

Frågor som rör domstolsförhandlingar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion med ett förslag om att fotoförbudet ska utvidgas, en motion om ordningsproblemen vid domstolsförhandlingar och ett motionsyrkande om att tillgången på auktoriserade tolkar behöver bli bättre.

Jämför reservationerna 1 (SD) och 2 (S, MP, V).

Motionerna

I motion 2013/14:Ju270 av Roland Utbult (KD) begärs en utredning av om det är möjligt att utvidga fotoförbudet i domstolarnas förhandlingssalar till att även gälla i väntrummen utanför.

I motion 2013/14:Ju289 av Andreas Norlén och Finn Bengtsson (båda M) begärs en översyn av förutsättningarna för trygghet och ordning vid domstolsförhandlingar. Motionärerna pekar bl.a. på att det förekommer att kriminella gängmedlemmar är närvarande vid förhandlingar i syfte att sprida fruktan bland vittnen och målsägande så att de ska ändra sina uppgifter.

I kommittémotion 2013/14:Ju412 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 71 begärs det ett tillkännagivande till regeringen om att snarast vidta åtgärder för att se till att det finns en god tillgång på auktoriserade tolkar.

Bakgrund

Förbudet mot bildupptagning och bildöverföring

Bildupptagning i eller bildöverföring från rättsalen får endast ske om det följer av lag (5 kap. 9 § andra stycket rättegångsbalken). Med begreppet bildupptagning avses både fotografering och sådan inspelning med t.ex. videoteknik som innebär att upptagningen kan användas vid ett senare tillfälle. Bestämmelsen omfattar även bildöverföring, dvs. alla former av direktsändning, t.ex. tv-sändningar eller sändningar på internet.

Utgångspunkten är alltså att bildupptagning eller bildöverföring inte är tillåten om lagstöd saknas. För att rätten själv ska kunna ta upp bilder har särskilda bestämmelser förts in i rättegångsbalken (se t.ex. 6 kap. 6 och 6 a §§). Någon lagstiftning till förmån för t.ex. nyhetsmediernas rapportering finns däremot inte.

Fotoförbudet gäller endast i rättssalen under pågående förhandling och regeln hindrar inte att fotografier tas utanför rättssalen, t.ex. av de personer som går in och ut ur en rättssal. Förbudet omfattar inte heller fall då fotografen står utanför salen och fotograferar *in* i rättssalen.

Den som under pågående förhandling tar upp eller överför en bild i strid mot fotoförbudet kan bestraffas med penningböter. Förbudet hindrar dock inte att en bild som har tagits upp i strid mot förbudet publiceras (att publicera en sådan bild kan dock strida mot pressetiska regler).

Domstolsverkets förslag om ordningen i domstolarna

I regleringsbrevet för 2012 fick Domstolsverket i uppdrag att kartlägga hur ordningen i och utanför rättssalarna i landets domstolar upprätthålls. Domstolsverket lät därför genomföra en enkätundersökning riktad till domare, ordningsvakter, åklagare, advokater och processförare. I december 2012 lämnade verket rapporten *Ordning i domstol – Förutsättningar och arbetsformer (DV-rapport 2012:2)* till regeringen.

I rapporten har Domstolsverket identifierat ett antal åtgärder som har stor betydelse för ordningen i domstolarna och där ytterligare insatser kan effektivisera ordningsarbetet. Domstolsverket föreslår bl.a. en ökad närvaro av ordningsvakter i väntsalarna och utökade utbildningsinsatser för de domstolsanställda i bemötande- och ordningsfrågor.

Vidare föreslår Domstolsverket en översyn av reglerna om det s.k. fotoförbudet. I den delen anför Domstolsverket (s. 33 f.) att det har framgått av enkätresultatet och verkets kontakter med olika företrädare för rättsväsendet och advokater att förekomsten av mobiltelefoner i rättssalarna utgör ett ordningsproblem när de används för att ta fotografier eller spela in video. Enligt vad verket har fått veta har det på senare tid även blivit allt vanligare att parter, vittnen och åhörare blir utsatta för fotografering under okontrollerade former av privatpersoner utanför rättssalarna. Sådan fotografering har i flera fall lett till oordning, hotfull stämning och våld såväl i domstolarnas väntrum som utanför domstolarnas entréer.

Domstolsverket konstaterar (s. 35 f.) att regeln om fotoförbud instiftades 1948, i en tid då de tekniska förutsättningarna för såväl fotografering som spridning av fotografier var drastiskt annorlunda jämfört med i dag. Det finns inte några möjligheter att efter avslutad förhandling beivra publicering av fotografier som tagits i strid mot fotoförbudet, om dessa inte tagits i ett sådant sammanhang som anses som brottsligt i övrigt (olaga hot, övergrepp i rättssak m.m.).

I Domstolsverkets kontakter med domare och externa aktörer samt ordningsvakter har det stått klart att i princip samtliga anser att fotoförbudet bör finnas kvar. Många anser att det främsta skälet för ett fortsatt förbud är omsorgen om målsägandes och vittnens integritetsskydd i lika stor utsträckning som de tilltalades. Såväl en fotografering som en bildpublicering kan upplevas som kränkande av parter, vittnen och åhörare. Enligt Domstolsverket kan det ifrågasättas om parter och vittnen som har kallats att inställa sig i en domstol – med påföljden vite och eventuell polishämtning om de inte inställer sig – ska behöva utstå en sådan integritetskränkning.

Sammantaget gör Domstolsverket bedömningen att det alljämt finns behov av ett fotoförbud i domstolarnas rättssalar, men att de behoven inte står i samklang med de principer som låg till grund för regleringen¹. Verket förespråkar därför att en översyn av fotoförbudet görs samt att en sanktionsregel för spridning av bilder, oberoende av form och sammanhang, som har tagits i strid med fotoförbudet övervägs. Det bör även införas möjligheter att ingripa mot upptagning av bilder i strid mot fotoförbudet efter det att en förhandling har avslutats. Vidare bör en utvidgning av fotoförbudet till att omfatta alla domstolarnas lokaler övervägas.

Utskottet har fått information från Justitiedepartementet om att man bereder Domstolsverkets förslag inom Regeringskansliet. En s.k. bokstavsutredare har fått i uppdrag att genomföra en sådan översyn av fotoförbudet som Domstolsverket förordar. Utredaren ska redovisa uppdraget och lämna eventuella förslag senast den 14 juli 2014.

Säkerhetskontroller m.m.

En säkerhetskontroll i domstol får genomföras om det behövs för att begränsa risken för att det i en domstols lokaler eller i andra lokaler som används vid domstolsförhandlingar begås brott som innebär allvarlig fara för någons liv, hälsa eller frihet eller för omfattande förstörelse av egendom.

Förutsättningarna för säkerhetskontroll anges i 1 § lagen (1981:1064) om säkerhetskontroll i domstol. Bestämmelsen fick sin nuvarande lydelse den 1 juli 2012, då lagen ändrades på vissa sätt för att stärka säkerheten i domstolarna och skapa förutsättningar för alla som besöker eller verkar i en domstol att känna sig trygga och säkra där (prop. 2011/12:63).

I detta lagstiftningsärende gjorde riksdagen ett tillkännagivande om att regeringen borde låta utvärdera säkerheten i domstolarna för målsägande och vittnen. Riksdagen menade att det saknades en heltäckande bild av det arbete som utförs i domstolarna för att skydda målsägande och vittnen och av vilken effekt arbetet haft. Det fanns därför skäl att genomföra en sådan utvärdering (bet. 2011/12:JuU24, rskr. 2011/12:234).

¹ Enligt de ursprungliga förarbetena till regeln om fotograferingsförbudet fanns det två ändamål med regleringen: att förhindra störningar under förhandlingarna och att skydda den tilltalade från onödigt lidande (SOU 1938:44 s. 113 och NJA II 1943 s. 63).

I regleringsbrevet för 2013 fick Domstolsverket i uppdrag av regeringen att göra en sådan utvärdering som riksdagen bett om. Vid genomförandet ska verket samråda med Brottsoffermyndigheten, Åklagarmyndigheten och Rikspolisstyrelsen. Enligt uppgift från Justitiedepartementet ska uppdraget redovisas senast den 30 juni 2014.

Vittnesstöd m.m.

Ett vittnesstöd är en ideellt verksam person som hjälper vittnen och brottsoffer med mänskligt stöd och praktisk information i samband med en brottmålsrättegång. Vittnesstöden har avlagt ett moraliskt tystnadslofte.

Brottsoffermyndigheten och Domstolsverket har regeringens uppdrag att gemensamt verka för att vittnesstödsverksamhet bedrivs vid samtliga tingsrätter och hovrätter i Sverige (Ju2006/5404/KRIM).

I budgetpropositionen för 2014 uppgav regeringen att den avser att utveckla vittnesstödsverksamheten ytterligare genom att ge Brottsoffermyndigheten och Domstolsverket i uppdrag att överväga alternativ för att säkerställa en långsiktigt hållbar vittnesstödsverksamhet (prop. 2013/14:1 utg.omr. 4 s. 48).

Brottsoffermyndigheten har ett nationellt ansvar för utbildningsfrågor, kvalitetsutveckling och kvalitetssäkring i vittnesstödsverksamheten. Domstolsverket arbetar för att det ska finnas praktiska förutsättningar för verksamheten och deltar i utformandet av nationella riktlinjer. Myndigheternas arbete genomförs i nära samarbete med Brottsofferjourernas riksförbund och de andra ideella organisationer som i praktiken har hand om vittnesstödsverksamheten. Verksamheten bedrivs således på ideell basis av olika organisationer i olika delar av landet.

För att vittnesstödet ska bli likvärdigt oavsett var i landet man befinner sig har Brottsoffermyndigheten, i samarbete med Domstolsverket och Brottsofferjourernas riksförbund, tagit fram nationella riktlinjer för verksamheten. I detta sammanhang kan även nämnas att det i ett flertal kommuner finns s.k. stödcentrum för unga brottsoffer. Dessa arbetar för att stödja unga brottsoffer och vittnen. I verksamheten ingår bl.a. stödsamtal för att bearbeta en brottshändelse och praktisk hjälp i kontakten med polis, åklagare och försäkringsbolag. Verksamheten bedrivs offentligt och bygger ofta på ett samarbetsavtal mellan socialtjänsten och polisen.

I ett tillkännagivande till regeringen i december 2012 bad riksdagen regeringen att återkomma med en redovisning av de förbättringsåtgärder som vidtas inom rättsväsendet när det gäller bemötande av och stöd till brottsoffer (bet. 2012/13:JuU1 s. 83 och rskr. 2012/13:124). Regeringen har i budgetpropositionen för 2014 anfört att ett omfattande arbete pågår på flera plan för att förbättra bemötandet av brottsdrabbade och vittnen (prop. 2013/14:1 utg.omr. 4 s. 47).

Utskottet har från Justitiedepartementet fått följande information.

Brottsförebyggande rådet (Brå) ska genomföra en uppföljning av hur de larm- och skyddspaket som Rikspolisstyrelsen tillhandahåller sedan 2010 används och fungerar. Syftet med larm- och skyddspaketen är att förstärka skyddet för personer som konstaterats vara utsatta för förföljelse och hot. Brå ska studera hur tillhandahållandet av larm- och skyddspaketen fungerar och om det finns skillnader mellan olika delar av landet. I uppdraget ingår också att undersöka i vilken utsträckning larm- och skyddspaketen kommit till praktisk användning och vilken betydelse detta har haft för att avvärja fara i enskilda fall. Brå ska även undersöka hur larm- och skyddspaketen påverkar brottsoffrens känsla av trygghet och förtroende för rättsväsendet. För uppdraget får Brå under 2014 disponera högst 1 miljon kronor. Uppdraget ska redovisas senast den 27 februari 2015.

Ett uppdrag om vittnesstödsverksamhet med syfte att utveckla verksamheten ytterligare samt överväga alternativ för att säkerställa en långsiktigt hållbar vittnesstödsverksamhet håller på att utarbetas men är ännu inte beslutat.

Tolkning i domstol

Den 1 oktober 2013 genomfördes Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/64/EU om rätt till tolkning och översättning vid straffrättsliga förfaranden i svensk lagstiftning (prop. 2012/13:132, bet. 2012/13:JuU23). Då infördes en regel i rättegångsbalken om att en tolk *ska* anlitas vid sammanträden inför rätten om en misstänkt i ett brottmål inte behärskar svenska. Om en part, ett vittne eller någon annan som ska höras inför rätten inte behärskar svenska *får* en tolk anlitas att biträda rätten (5 kap. 6 § rättegångsbalken).

Även reglerna om översättning i brottmål har anpassats till detta direktiv. Enligt dessa regler gäller nu, liksom tidigare, att rätten vid behov får översätta handlingar som kommer in till eller skickas ut från rätten. Rätten är dock numera skyldig att översätta en handling i ett brottmål eller de viktigaste delarna av den, om en översättning är av väsentlig betydelse för att den misstänkte ska kunna ta till vara sin rätt. En översättning får göras muntligen om det inte är olämpligt med hänsyn till vad handlingen eller målet rör eller någon annan omständighet (33 kap. 9 § rättegångsbalken).

Reglerna om tolkning tillämpas också vid förhör under förundersökningen. Även reglerna om översättning av handlingar gäller under förundersökningen (23 kap. 16 § rättegångsbalken).

Kompetenskrav när det gäller tolkar

I samband med att direktivet ovan genomfördes i svensk rätt skärptes kompetenskraven när det gäller tolkar som anlitas av domstolar och brottsutredande myndigheter. Numera ska domstolen, om det är möjligt, anlita en

tolk som är auktoriserad. I annat fall ska en annan lämplig person anlitas (5 kap. 6 § rättegångsbalken). Bestämmelsen syftar till att säkerställa att de tolkar som anlitas har en hög kompetens för uppgiften.

De tolkar som anlitas för tolkning inom rättsväsendet kan delas in i fyra olika kategorier: auktoriserad tolk, auktoriserad tolk med speciell kompetens för tolkning inom rättsväsendet (s.k. rättstolk), tolk med utbildningsbevis från en sammanhållen grundutbildning och annan tolk (prop. 2012/13: 132 s. 31 f.).

En auktoriserad tolk är en tolk som har fått en statlig auktorisation. Auktorisationen avser ett eller flera främmande språk eller det svenska teckenspråket. Frågor om auktorisation prövas av Kammarkollegiet och regleras i förordningen (1985:613) om auktorisation av tolkar och översättare. För att bli auktoriserad ska sökanden bl.a. ha fyllt 18 år och ha fullgjort de kunskapsprov som föreskrivs av Kammarkollegiet.

Kammarkollegiet svarar även för tillsynen över de auktoriserade tolkarnas verksamhet. En auktoriserad tolk ska följa god tolksed, som sammanställs av Kammarkollegiet. Enligt dessa regler ska en tolk vara opartisk, följa reglerna om tystnadsplikt och återge all information så korrekt som möjligt. Den som bryter mot tolkseden eller på annat sätt agerar otillbörligt kan få sin auktorisation indragen. Kammarkollegiet för ett register över auktoriserade tolkar. Registret finns tillgängligt för allmänheten på kollegiets webbplats.

En auktoriserad tolk kan efter att ha avlagt ett särskilt prov få ett bevis om speciell kompetens för tolkning inom ett visst verksamhetsområde. Det finns bl.a. auktoriserade tolkar som har särskild kompetens för tolkning inom rättsväsendet, s.k. rättstolkar.

En tolk med utbildningsbevis från en sammanhållen grundutbildning har genomgått en grundutbildning för kontakttolkar som anordnas av folkhögskolor eller studieförbund. Kammarkollegiet har ett register över de tolkar som med godkänt resultat har genomgått grundutbildningen vid vissa folkhögskolor och studieförbund som står under tillsyn av Myndigheten för yrkeshögskolan. Kammarkollegiet har dock inget ansvar för dessa tolkars kunskapsnivå och utövar heller ingen tillsyn över dem.

Till kategorin annan tolk räknas alla andra personer som lämnar bistånd som tolk. Dessa personer kan i princip sakna tolkutbildning eller i vart fall ha en annan utbildning än de kategorier av tolkar som anges ovan.

Utskottet har fått information från Justitiedepartementet om att Statskontoret har fått i uppdrag att överväga och föreslå åtgärder som syftar till att domstolarna bättre kan utnyttja befintliga tolk- och översättarresurser i syfte att så kvalificerade tolkar och översättare som möjligt används i domstol. Uppdraget ska redovisas senast den 1 mars 2015.

Utskottets ställningstagande

För många parter och vittnen är det en ovan situation att behöva uppträda vid en domstolsförhandling, och det upplevs ofta som mycket pressande. Utskottet har förståelse för att det i en sådan situation kan upplevas som kränkande att bli fotograferad eller filmad även om det sker utanför själva rättssalen. Enligt Domstolsverket har privatpersoners fotograferingar utanför rättssalarna i flera fall lett till oordning, hotfull stämning och t.o.m. våld. Detta är allvarligt, och det är därför med tillfredsställelse som utskottet kan konstatera att regeringen har gett en utredare i uppdrag att se över fotoförbudet. Därmed saknas det skäl för riksdagen att ta något initiativ med anledning av motion 2013/14:Ju270 (KD), och motionen bör alltså avslås.

Domstolarna är centrala för ett väl fungerande rättssamhälle. Alla som besöker och arbetar i domstolarna måste kunna känna sig trygga och säkra där. Som framgår ovan har Domstolsverket utrett frågan om ordningen i domstolarna och lämnat ett antal förslag som nu bereds i Regeringskansliet. Utskottet anser inte att riksdagen bör föregripa den beredningen, och motion 2013/14:Ju289 (M) bör därför avslås.

Statskontoret har fått i uppdrag att överväga och föreslå åtgärder som syftar till att domstolarna bättre kan utnyttja befintliga tolk- och översättarresurser. I avvaktan på resultatet av Statskontorets utredning är utskottet inte berett att föreslå något tillkännagivande med anledning av motion 2013/14:Ju412 (S) yrkande 71. Motionsyrkandet bör alltså avslås.

Rättsintyg

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att lagen om rättsintyg bör följas upp och utvärderas.

Jämför reservation 3 (S, V).

Motionen

I kommittémotion 2013/14:Ju412 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 43 begärs det att regeringen ska följa upp och utvärdera den ordning för utfärdande av rättsintyg som infördes 2006 för att höja kvaliteten på rättsintygen. Motionärerna anför att en sådan uppföljning behövs för att säkerställa dels att det finns ett kvalitetssäkrat system för att skriva rättsintyg, dels att resurserna är tillräckliga.

Bakgrund

Lagen (2005:225) om rättsintyg i anledning av brott trädde i kraft den 1 januari 2006. Lagen innehåller bestämmelser om sådana skriftliga medicinska utlåtanden av läkare som polisen eller åklagare hämtar in för att användas i en brottsutredning eller som bevis i en brottmålsrättegång.

Syftet med lagen var att höja kvaliteten på rättsintygen. Med den nya ordningen fick Rättsmedicinalverket huvudansvaret för verksamheten med utfärdande av rättsintyg. Lagen innebär bl.a. att utfärdande av rättsintyg i huvudsak ska koncentreras till läkare som är särskilt kvalificerade för uppgiften. I regel ska rättsintyg utfärdas antingen av en läkare vid en rättsmedicinsk avdelning inom Rättsmedicinalverket, eller av en läkare som enligt avtal med verket har tagit på sig uppgiften att utfärda sådana intyg.

Rättsmedicinalverket tar ut en avgift för de rättsintyg som utfärdas, och verksamheten med rättsintygen är alltså avgiftsfinansierad. När det gäller den anslagsfinansierade delen av Rättsmedicinalverkets verksamhet kan det nämnas att verkets anslag för 2013 ökades med 20 miljoner kronor i den senaste höständringsbudgeten. Regeringen konstaterade då att ett högt tryck inom rättsväsendet under senare år ställer högre krav på Rättsmedicinalverket, och för att myndighetens arbete ska kunna säkerställas behövde därför ytterligare medel tillföras (prop. 2013/14:2 s. 16). För att Rättsmedicinalverket ska kunna fullgöra sitt uppdrag och samtidigt upprätthålla kvaliteten och effektiviteten i verksamheten ökade regeringen dessutom verkets anslag med 30 miljoner kronor i budgeten för 2014. Regeringens prognos är att anslaget kommer att ökas med 20 miljoner kronor fr.o.m. 2015 och med ytterligare 25 miljoner kronor 2016 (prop. 2013/14:1 utg.omr. 4 s. 60–61).

Utskottets ställningstagande

I förarbetena till lagen om rättsintyg anförde regeringen att den har för avsikt att följa upp reformen och låta analysera tillämpningen och effekterna av den nya ordningen när den har varit i kraft under en tid (prop. 2004/05:64 s. 57). Utskottet utgår från att regeringen kommer att fullfölja detta, och något initiativ från riksdagens sida är därför inte nödvändigt. Som framgår ovan är verksamheten med rättsintygen avgiftsfinansierad. När det gäller Rättsmedicinalverkets resurser rent allmänt kan dock utskottet konstatera att regeringen under senare år har ökat anslagen till verket för att det ska kunna möta det höga trycket inom rättsväsendet. Utskottet är sammanfattningsvis inte berett att föreslå något tillkännagivande om rättsintygen. Riksdagen bör alltså avslå motion 2013/14:Ju412 (S) yrkande 43.

Överklaga domskäl

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion med förslag om att utreda om det bör bli möjligt att överklaga domskäl i vissa fall.

Motionen

I motion 2013/14:Ju243 av Maria Abrahamsson (M) föreslås en översyn av möjligheten att överklaga domskäl. Enligt motionären är principen att domstolsmotiveringar inte får överklagas rimlig som huvudregel. Det kan dock undantagsvis finnas starka sakliga skäl för att tillåta en överprövning av bl.a. ärekränkande uttalanden i domskäl.

Bakgrund

Det råder allmän enighet om att det i princip inte går att överklaga enbart domskäl (se Fitger m.fl., Rättegångsbalken, 1 oktober 2013, Zeteo, kommentarerna till 50 kap. 1 § och 51 kap. 1 §). Detta innebär bl.a. att en klagande inte kan angripa domskäl som han eller hon anser vara förolämpande. Det är inte heller tillåtet att överklaga domskälen på den grunden att skälen har en viss bevisverkan eller prejudikatverkan. Domskälen blir inte bindande i en ny rättegång, och domen får endast rättskraft i den del som innebär att själva saken har avgjorts (se 17 kap. 11 § och 30 kap. 9 § rättegångsbalken).

Utskottets ställningstagande

Kravet att en domstol ska ange i domen vilka skäl som har bestämt utgången i målet är ett viktigt inslag i ett rättssäkert domstolssystem. Att domskälen redovisas noggrant är viktigt av flera orsaker. Till att börja med har givetvis parterna ett starkt intresse av att få ta del av domstolens motivering. En utförlig motivering underlättar för den förlorande parten att bedöma om det lönar sig att överklaga, och den högre instansen får bättre möjligheter att bedöma domens riktighet. Klara och tydliga domskäl är också av stort värde för allmänhetens insyn och kontroll, vilket har betydelse för förtroendet för rättskipningen. När det gäller rättsfrågor kan domskälen vidare ha betydelse som prejudikat.

Som framgår ovan blir det som domstolen uttalar i domskälen inte bindande i en ny rättegång, och domskälen får alltså endast s.k. bevisverkan i ett senare mål. Detta hänger bl.a. ihop med principen om fri bevisvärdering, som innebär att domstolen fritt och utan begränsningar ska bedöma värdet av den bevisning som parterna presenterat.

Att det i princip inte är tillåtet att klaga på endast domskäl måste betraktas i ljuset av det anförda. Utskottet är inte berett att vidta några åtgärder med anledning av förslaget i motion 2013/14:Ju243 (M). Motionen bör alltså avslås.

Nämndemän

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår 19 motionsyrkanden med olika förslag som rör nämndemannasystemet.

Jämför reservationerna 4 (MP), 5 (S, V), 6 (MP), 7 (S), 8 (S), 9 (MP), 10 (V), 11 (S), 12 (MP), 13 (MP), 14 (S, MP) och 15 (MP, V) samt särskilda yttrandena 1 (V), 2 (V) och 3 (V).

Motionerna

I kommittémotion 2013/14:Ju412 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 64 framhålls att regelverket för hur nämndemän utses och entledigas måste vara utformat på ett sådant sätt att risken för extrema åsikter i domstolarna minimeras. I yrkandena 65 och 66 ställer sig motionärerna bakom Nämndemannautredningens förslag att dubblera nämndemännens arvode och att förlägga valprocessen till hösten året efter de allmänna valen. I yrkandena 67 och 68 motsätter sig motionärerna en minskning av antalet nämndemän och ett införande av en s.k. fri kvot.

I kommittémotion 2013/14:427 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 1 föreslås att antalet nämndemän utökas med 25 procent. I yrkande 2 begärs att nämndemännen ska medverka i samma måltyper som enligt de nuvarande reglerna. I yrkande 3 föreslås att 50 procent av nämndemännen ska väljas från en s.k. fri kvot. I yrkande 4 föreslås att nämndemännens fyraåriga mandatperioder ska inledas två år efter riksdagsvalen, bl.a. för att minska kopplingen till partipolitiken. I yrkande 5 föreslås att kravet på att nämndemän ska vara svenska medborgare avskaffas. I yrkande 8 begärs att det införs en strukturerad återkoppling från domstolarna till fullmäktigeförsamlingarna om hur nämndemännen fullgör sina uppdrag. I yrkande 9 föreslås en rotationsprincip för nämndemän, så att ingen nämndeman kan tjänstgöra i ett och samma domstolsslag mer än tre valperioder. Vidare föreslås att en utredning får i uppdrag att undersöka hur nämndemännens sammansättning kan bli mer allsidig med avseende på kön och ålder.

I kommittémotion 2013/14:Ju253 av Lena Olsson m.fl. (V) yrkande 1 föreslår motionärerna att det införs en obligatorisk introduktionsutbildning för den som ska bli nämndeman. I yrkande 2 föreslås att domstolarna anordnar repetitionsutbildningar för omvalda nämndemän. I yrkande 3 föreslås

en försöksverksamhet där 20 procent av nämndemännen väljs in från en s.k. fri kvot, och i yrkande 4 begärs att en nämndeman ska kunna entledigas om han eller hon har visat sig olämplig.

I motion 2013/14:Ju307 av Ulf Holm m.fl. (MP) begärs att nämndemännens arvode dubblas. I motion 2013/14:Ju400 av Christer Engelhardt m.fl. (S) föreslås en uppföljning av 2007 års förändringar när det gäller ersättningen till nämndemän.

I motion 2013/14:Ju394 av Johnny Skalin (SD) föreslås att systemet med politiskt tillsatta nämndemän ersätts av ett system med en allmän jury i kombination med jurister och domare.

Bakgrund

Nämndemannautredningens förslag

På uppdrag av regeringen har en översyn nyligen gjorts av nämndemannasystemet. En särskild utredning, Nämndemannautredningen, har övervägt åtgärder för att skapa ett modernt nämndemannasystem som även i framtiden kan bidra till att upprätthålla allmänhetens förtroende för domstolarna.

Nämndemannautredningen har redovisat sina förslag i betänkandet Nämndemannauppdraget – breddad rekrytering och kvalificerad medverkan (SOU 2013:49). Förslagen innebär att nämndemännens medverkan i domstolarna minskas jämfört med i dag. Utredningen förespråkar en mer koncentrerad medverkan, där nämndemännen deltar i mål som innefattar en mer omfattande utredning eller som aktualiserar svårare skälighets- eller bevisbedömningar. Om förslagen genomförs skulle antalet nämndemän minska från ca 8 300 till 5 200.

Utredningen föreslår bl.a. att nämndemän inte ska delta i tingsrättens avgörande av brottmål, om det inte rör något av de brott som ska prövas är föreskrivet ett svårare straff än fängelse i två år. När det gäller nämndemännens medverkan i förvaltningsrätten föreslår utredningen bl.a. att nämndemän inte ska medverka i skattemål, vilket de gör i dag.

När nämndemän ska medverka i mål vid tingsrätten eller förvaltningsrätten föreslår utredningen att rätten ska bestå av en lagfaren domare och två nämndemän i stället för, som i dag, tre.

Utredningen framhåller att tyngdpunkten i rättsprocessen ligger i första instans. Därför föreslås att nämndemän inte ska delta i hovrätten och kamrätten.

När det gäller rekrytering och val av nämndemän föreslår utredningen att nämndemännen även framöver ska utses genom val av kommun- och landstingsfullmäktige. För att kåren ska kunna föryngras måste dock rekryteringen breddas till andra kretsar än de politiska. Utredningen föreslår därför ett reformerat rekryteringsförfarande. Var och en som är intresserad av uppdraget som nämndeman ska kunna ansöka på ett särskilt formulär.

Det ska även vara möjligt för var och en att nominera någon annan till uppdraget. Den som har blivit nominerad till ett nämndemannauppdrag ska bekräfta nomineringen genom att underteckna ett särskilt formulär.

För att bredda rekryteringskretsen och förnygra nämndemannakåren föreslår utredningen också att det införs ett lagfäst krav på att fullmäktige ska välja minst hälften av nämndemännen från den grupp av kandidater som inte är nominerade av ett politiskt parti som är representerat i fullmäktige (en s.k. fri kvot).

För att ytterligare tydliggöra att uppdraget är opolitiskt föreslår utredningen att tiden för valet av nämndemän ska särskiljas från de allmänna valen. Enligt förslaget ska nämndemännen väljas under hösten året efter de allmänna valen.

Enligt den nuvarande ordningen ska en nämndeman entledigas om han eller hon har visat sig uppenbart olämplig för uppdraget. Utredningen föreslår en ny formulering: att en nämndeman ska kunna entledigas redan om han eller hon har *visat sig olämplig* för uppdraget. Det ska alltså inte längre krävas att olämpligheten är ”uppenbar”. Detta innebär att domstolarna får utökade möjligheter att entlediga en nämndeman som visar sig vara olämplig.

Utredningen framhåller att arvudet är en viktig markör för nämndemannauppdragets vikt och ställning i samhället. Samtidigt ska ersättningsnivån återspegla att det är fråga om ett lekmannauppdrag. Med dessa utgångspunkter föreslår utredningen att nämndemännens dagarvode dubblas. Förslaget innebär att nämndemännen får 500 kronor för tjänstgöring under högst fyra timmar inklusive pauser. Om tjänstgöringen överstiger fyra timmar uppgår arvudet till 1 000 kronor, och för tjänstgöring efter kl. 16.30 ska det betalas ut 250 kronor extra.

Utredningen föreslår också att det införs en målsättningsregel som innebär att varje nämndeman under ett år ska tjänstgöra åtta dagar och inte mer än tjugofem dagar. Enligt utredningen bör tjänstgöringsfrekvensen för nämndemännen vara jämn och förutsebar för att en allsidig sammansättning av nämndemannakåren ska uppnås.

Utredningen konstaterar att en omfattande utbildning av nämndemännen inte är förenlig med deras roll som lekmän. Däremot är det viktigt att nämndemännen är väl införstådda med sin roll i domstolen och har kunskap om frågor som har betydelse för tjänstgöringen. Utredningen föreslår att en ny nämndeman måste gå igenom en introduktionsutbildning innan han eller hon får tjänstgöra i domstolen. Omvalda nämndemän som tidigare har deltagit i en sådan introduktionsutbildning ska gå igenom en repetitionsutbildning innan de får fortsätta att tjänstgöra.

Lagrådsremiss och fortsatt utredning

Enligt Statsrådsberedningens lista över planerade propositioner har regeringen för avsikt att lämna en proposition om frågor som rör nämndemannauppdraget till riksdagen den 18 mars 2014.

Regeringen har nyligen beslutat att hämta in Lagrådets yttrande över ett förslag om nämndemannauppdraget. Förslaget syftar till att bättre säkerställa nämndemännens lämplighet och kompetens för uppdraget och tydliggöra att nämndemannauppdraget inte är ett politiskt uppdrag.

I lagrådsremissen föreslår regeringen att kravet på lämplighet skärps. Bland annat föreslås att domstolarna ska ha möjlighet att begära utdrag ur belastningsregistret i fråga om nämndemän. Vidare införs konkursfrihet som ett behörighetskrav för nämndemän. Enligt förslaget ska domstolen entlediga en nämndeman som genom att begå brott eller på något annat sätt har visat sig olämplig för uppdraget. I dag krävs det uppenbar olämplighet för entledigande. I lagrådsremissen görs även bedömningen att det bör vara obligatoriskt med introduktions- och repetitionsutbildning för nämndemän. Dessutom föreslår regeringen att nämndemännen ska väljas vid en annan tidpunkt än i anslutning till de allmänna valen för att det ska vara tydligt att nämndemannauppdraget inte är ett politiskt uppdrag.

Regeringen har även beslutat att ge Statskontoret i uppdrag att ta fram det ytterligare underlag som behövs för ett ställningstagande till om Nämndemanna utredningens förslag om en s.k. fri kvot bör genomföras.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att regeringen har aviserat att en proposition om nämndemannauppdraget kommer att lämnas under våren 2014. Dessutom kommer frågan om en s.k. fri kvot att utredas ytterligare. Mot denna bakgrund bör inte riksdagen göra något tillkännagivande vare sig om nämndemanna-systemet eller om nämndemännens uppdrag. Utskottet avstyrker därför alla motioner som behandlas i detta avsnitt.

Detta innebär att riksdagen bör avslå motionerna 2013/14:Ju253 (V) yrkandena 1–4, 2013/14:Ju307 (MP), 2013/14:Ju394 (SD), 2013/14:Ju400 (S), 2013/14:Ju412 (S) yrkandena 64–68 och 2013/14:427 (MP) yrkandena 1–5 och 8–9.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår 19 motionsyrkanden med olika förslag som har behandlats och avslagits tidigare under valperioden.

Jämför särskilda yttrandena 4 (S), 5 (MP), 6 (SD) och 7 (V).

Utskottets ställningstagande

Motionsyrkandena i bilaga 2 överensstämmer helt eller i huvudsak med yrkanden som utskottet har behandlat och avstyrkt tidigare under valperioden. Utskottet ser ingen anledning att nu göra en annan bedömning. Motionsyrkandena behandlades i de betänkanden som listas nedan. Riksdagen följde utskottets förslag och avsåg yrkandena.

- 2010/11:JuU9 Processrättsliga frågor
- 2012/13:JuU11 Processrättsliga frågor
- 2012/13:JuU20 En skärpt sexualbrottslagstiftning
- 2012/13:JuU22 En ny kameraövervakningslag
- 2012/13:JuU23 Tolkning och översättning i brottmål

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Trygghet och ordning vid förhandlingar, punkt 3 (SD) av Richard Jomshof (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:Ju289 av Andreas Norlén och Finn Bengtsson (båda M).

Ställningstagande

I en korrekt genomförd rättegång manifesteras olika rättsstatliga principer, t.ex. oskuldspresumtionen och rätten till en rättvis rättegång under ledning av en opartisk domstol. Varje korrekt genomförd rättegång sänder på så sätt en signal till resten av samhället om att rättsstaten är i gott skick.

Från vissa rättegångar mot medlemmar i kriminella gäng har det dock på senare år sänts helt andra signaler. I dessa rättegångar har rättssalen fyllts av medlemmar från det kriminella gänget. Dessa har ofta burit speciella kläder eller särskilda kännetecken för att sprida fruktan bland vittnen och målsägande. Gängmedlemmarna har även hånskrattat, viskat hörbara kommentarer eller på annat sätt uppmärksammat alla i rättssalen på deras närvaro. Det finns många exempel på att vittnen har ändrat sina uppgifter, där det framstått som uppenbart att vittnena skrämts till det. Det har även förekommit att journalister har hotats och trakasserats av gängmedlemmar.

De kriminella gängen missbrukar på detta sätt offentlighetsprincipen och gör rättegången till en arena där de kan manifesteras sin makt och sitt förakt för rättsstaten. Det är därför angeläget att se över förutsättningarna för ordning och trygghet vid domstolsförhandlingar. Bland annat borde man utreda om det går att förtydliga och skärpa rättegångsbalkens regel om störande av ordning vid rättegångar och bestämmelsen i brottsbalken om störande av förrätning (5 kap. 9 § rättegångsbalken respektive 16 kap. 4 § brottsbalken). Man skulle också kunna överväga att göra det straffbart att trotsa tydliga instruktioner från domaren om hur åhörarna ska bete sig.

Ytterligare en metod vore att vanliga människor återtar rättssalarna, dvs. helt enkelt går och lyssnar på gängrättegångarna. Närvaron av vanliga människor skulle kunna uppväga gängens närvaro eller, om de är tillräckligt

många, ta så många stolar i anspråk att gängmedlemmarna inte skulle få plats. Det skulle förmodligen kännas bättre för vittnen och målsägande om åhörarplatserna upptogs av vanliga medborgare i stället för stirrande gängmedlemmar.

Domstolarna skulle kunna bjuda in t.ex. pensionärsföreningar, idrottsföreningar, politiska partier och andra organisationer att närvara vid rättsgångar, i synnerhet uppmärksammade gängrättegångar. Att få trängas med mångdubbelt fler pensionärer eller fågelskådare skulle förmodligen ta udden av gängmedlemmarnas kaxighet.

Gängen är inte oöverbärliga, och deras medlemmar är ytterst få jämfört med alla laglydiga medborgare. Det finns ingen anledning att de ska få breda ut sig i våra domstolar. Jag anser därför att det finns skäl att utreda om domstolarna bör få i uppdrag att främja en ökad närvaro av allmänheten under rättegångar, särskilt rättegångar som rör organiserad brottslighet.

2. Tolkning i domstol, punkt 4 (S, MP, V)

av Morgan Johansson (S), Kerstin Haglö (S), Christer Adelsbo (S), Anna Wallén (S), Arhe Hamednaca (S), Maria Ferm (MP), Lena Olsson (V) och Mattias Jonsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:Ju412 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 71.

Ställningstagande

Tolkverksamheten vid domstolar är viktig för den enskildes rättssäkerhet och för förtroendet för rättsväsendet. Vi anser att det är bra att kraven på att anlita auktoriserade tolkar har skärpts. Förbättringen riskerar dock att bli ett slag i luften om inte regeringen anstränger sig för att öka tillgången på auktoriserade tolkar. Man måste kunna lita på sin tolk, och det kan därför vara viktigt för den enskilde att ha flera tolkar att välja mellan. Regeringen bör snarast vidta åtgärder för att se till att det finns god tillgång på auktoriserade tolkar.

3. Rättsintyg, punkt 5 (S, V)

av Morgan Johansson (S), Kerstin Haglö (S), Christer Adelsbo (S), Anna Wallén (S), Arhe Hamednaca (S), Lena Olsson (V) och Matias Jonsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:Ju412 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 43.

Ställningstagande

På initiativ av den socialdemokratiska regeringen infördes 2006 en ny lag om rättsintyg. Syftet var att höja kvaliteten på rättsintygen.

Rättsintygen kan ha en avgörande betydelse i utredningar och rättegångar om olika typer av våld, inte minst våldtäkter. Ett felaktigt rättsintyg kan hota rätts säkerheten. En studie visade 2011 att nära hälften av de rättsintyg som utfärdats av läkare som inte är rättsmedicinare innehöll fel som behövde rättas till. Fler än vart tionde intyg innehöll allvarliga fel. Till detta ska läggas att Rättsmedicinalverket har haft ont om resurser.

Regeringen bör följa upp reformen från 2006 för att säkerställa att det finns ett kvalitetssäkrat system för utfärdandet av rättsintyg och att resurserna för detta är tillräckliga.

4. Avskaffa kravet på svenskt medborgarskap för nämndemän, punkt 8 (MP)

av Maria Ferm (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:Ju427 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 5.

Ställningstagande

För att kunna tjänstgöra som domare krävs att man är svensk medborgare. Samtidigt har personer som inte är svenska medborgare rätt att rösta vid valen till kommun- och landstingsfullmäktige. Denna skillnad är inte logisk. Jag anser därför att de utländska medborgare som har rätt att rösta i valen till kommun- och landstingsfullmäktige även ska vara valbara som nämndemän.

5. Antalet nämndemän, punkt 9 (S, V)

av Morgan Johansson (S), Kerstin Haglö (S), Christer Adelsbo (S), Anna Wallén (S), Arhe Hamednaca (S), Lena Olsson (V) och Matias Jonsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2013/14:Ju412 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 67 och

2013/14:Ju427 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 2 och

bifaller delvis motion

2013/14:Ju427 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 1.

Ställningstagande

Nämndemannainstitutet är viktigt och har ett starkt berättigande. Systemet bidrar till att medborgarna får insyn i den dömande verksamheten och säkerställer också att domstolarnas verksamhet stämmer överens med de allmänna samhällsvärderingarna. Nämndemännens medverkan främjar vidare medborgarnas förtroende för domstolarna. Att lekmän deltar i dömandet minskar gapet mellan medborgarna och domstolarna.

Om Nämndemannautredningens förslag genomförs skulle nämndemännens deltagande i domstolarna minska drastiskt. Vi motsätter oss detta. Den dömande funktionen i samhället behöver ett medborgerligt deltagande, och regeringen måste därför se till att antalet nämndemän inte minskar.

6. Antalet nämndemän, punkt 9 (MP)

av Maria Ferm (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Ju427 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2 samt

bifaller delvis motion

2013/14:Ju412 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 67.

Ställningstagande

Nämndemännen är viktiga som företrädare för allmänheten i domstolarnas stundtals elitistiska värld, och de bidrar i samhället med ovärderlig kunskap om hur domstolarna fungerar. De har också viktiga funktioner när det gäller bevisvärdering och lokalkännedom.

I dag finns det ca 8 300 nämndemän som i genomsnitt tjänstgör under 8–20 dagar per år. Genomsnittsåldern är så hög som 57 år, och nämndemännen upplevs inte heller i övrigt representera den svenska befolkningen i stort vare sig när det gäller utbildning eller bakgrund.

Det finns därför behov av att vidta åtgärder för att förbättra nämndemännens representativitet. Jag tror att ett sätt, i kombination med andra åtgärder, kan vara att öka antalet nämndemän med 25 procent.

Jag motsätter mig vidare alla förslag om att ta bort eller minska antalet nämndemän i vissa måltyper och domstolsslag. Nämndemännen ska delta i dömandet i samma omfattning som i dag.

7. Hur nämndemän utses och entledigas, punkt 10 (S)

av Morgan Johansson (S), Kerstin Haglö (S), Christer Adelsbo (S), Anna Wallén (S), Arhe Hamednaca (S) och Mattias Jonsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Ju412 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 64 och bifaller delvis motion

2013/14:Ju253 av Lena Olsson m.fl. (V) yrkande 4.

Ställningstagande

Nämndemannainstitutet är viktigt och har ett starkt berättigande. Förtroendet för våra nämndemän är dock beroende av att systemet fungerar på ett tillfredsställande sätt. Vi menar att regelverket för hur nämndemännen utses och entledigas behöver ses över med inriktningen att förebygga och minska risken för extremistiska åsikter i domstolarna.

8. Fri kvot, punkt 11 (S)

av Morgan Johansson (S), Kerstin Haglö (S), Christer Adelsbo (S), Anna Wallén (S), Arhe Hamednaca (S) och Mattias Jonsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Ju412 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 68 och avslår motionerna

2013/14:Ju253 av Lena Olsson m.fl. (V) yrkande 3 och

2013/14:Ju427 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 3.

Ställningstagande

Det är viktigt att se till att nämndemännens sammansättning speglar befolkningen i stort. För att bredda rekryteringen har Nämndemannautredningen föreslagit att hälften av nämndemännen ska väljas från en s.k. fri kvot. Vi socialdemokrater är mycket tveksamma till detta. Den kommunala organisation som kommer att behövas för att bereda valet kommer att öka byråkratiserandet och medföra kostnader som kan vara kännbara för mindre kommuner. En fri kvot kan också öppna upp för att personer med extrema åsikter söker sig till nämndemannauppdraget.

9. Fri kvot, punkt 11 (MP)

av Maria Ferm (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Ju427 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 3 och avslår motionerna

2013/14:Ju253 av Lena Olsson m.fl. (V) yrkande 3 och

2013/14:Ju412 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 68.

Ställningstagande

Miljöpartiet vill att det ska vara möjligt att bli nämndeman utan att behöva gå via ett politiskt parti. Sedan 2006 har Miljöpartiet därför nominerat ett flertal nämndemän som inte varit medlemmar i partiet. Erfarenheten av detta har varit mycket positiv.

Jag är därför positivt inställd till en s.k. fri kvot. Mitt förslag är att en grupp nämndemän väljs efter nomineringar av enskilda personer och en opolitisk valberedning. Det skulle kunna tänkas att den fria kvoten kan kompensera för vissa av de politiska partiernas oförmåga att ta fram representativa, särskilt yngre, nämndemän.

Sammanfattningsvis vill jag att det införs en fri kvot som motsvarar 50 procent av det totala antalet nämndemän i dag. Detta skulle betona att nämndemannauppdraget inte är ett politiskt uppdrag.

10. Fri kvot, punkt 11 (V)

av Lena Olsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Ju253 av Lena Olsson m.fl. (V) yrkande 3 och avslår motionerna

2013/14:Ju412 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 68 och

2013/14:Ju427 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 3.

Ställningstagande

Vänsterpartiet anser att det är viktigt att nämndemannakårens sammansättning speglar befolkningen i stort. I grunden är jag positiv till att nämndemän ska kunna väljas in från en s.k. fri kvot. Den fria kvoten bör dock begränsas till 20 procent av antalet nämndemän. Innan en sådan ordning införs bör metoden dessutom prövas i en försöksverksamhet som noga utvärderas.

Regeringen bör alltså återkomma till riksdagen med ett förslag om en försöksverksamhet där 20 procent av nämndemännen väljs in från en fri kvot.

11. Nämndemännens valperioder, punkt 12 (S)

av Morgan Johansson (S), Kerstin Haglö (S), Christer Adelsbo (S), Anna Wallén (S), Arhe Hamednaca (S) och Mattias Jonsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Ju412 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 66 och bifaller delvis motion

2013/14:Ju427 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 4.

Ställningstagande

Vi står bakom Nämndemannautredningens förslag om att nämndemännen ska väljas under hösten året efter det att allmänna val har hållits. Regeringen bör återkomma till riksdagen med ett sådant förslag.

12. Nämndemännens valperioder, punkt 12 (MP)

av Maria Ferm (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Ju427 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 4 och

bifaller delvis motion

2013/14:Ju412 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 66.

Ställningstagande

Uppdraget som nämndeman är i dag intimt förknippat med medlemskapet i ett politiskt parti och med allt det arbete som det innebär att få ett uppdrag i ett parti. Kopplingen till partipolitiken skulle kunna minska om mandatperioden inleddes två år efter de allmänna valen. Detta skulle också ge partierna, kommunerna och landstingen tid att bereda valen på ett bättre sätt än i dag. Valet till nämndemannauppdraget skulle bli en viktigare händelse för både partierna och de beslutande församlingarna. Regeringen bör återkomma med ett förslag som tillgodoser detta.

13. Reglering av nämndemännens tjänstgöring, punkt 14 (MP)

av Maria Ferm (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Ju427 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 9.

Ställningstagande

I dag saknas det regler om hur många år en nämndeman får tjänstgöra. Det finns inte heller något uttryckligt krav på att de grupper av nämndemän som tjänstgör tillsammans ska ha en allsidig sammansättning. Bristande allsidighet kan få oönskade konsekvenser, t.ex. att migrationsdomstolarna tolkar utlänningslagstiftningen mer restriktivt än vad lagstiftaren avsett. Om nämndemännen inte är representativa för den befolkning de företräder kan domstolen förlora i trovärdighet. Jag anser därför att en rotationsprincip bör införas som innebär att en nämndeman inte får tjänstgöra

i ett och samma domstolsslag under längre tid än tre valperioder i följd. Det bör också utredas hur nämndemannagruppen kan bli mer allsidigt sammansatt med hänsyn till kön och ålder.

14. Nämndemännens ersättning, punkt 15 (S, MP)

av Morgan Johansson (S), Kerstin Haglö (S), Christer Adelsbo (S), Anna Wallén (S), Arhe Hamednaca (S), Maria Ferm (MP) och Mattias Jonsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2013/14:Ju307 av Ulf Holm m.fl. (MP), 2013/14:Ju400 av Christer Engelhardt m.fl. (S) och 2013/14:Ju412 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 65.

Ställningstagande

Nämndemännens sammansättning är tänkt att spegla befolkningen. Så är dock inte fallet i dag, framför allt inte åldersmässigt. En av orsakerna till att det är svårt att få yngre och medelålders personer att bli nämndemän kan vara den låga ersättningen. För att göra uppdraget mer attraktivt bör ersättningsnivån höjas betydligt. Vi föreslår att nämndemännens dagarvode höjs från 500 kronor till 1 000 kronor. Vidare bör inläsningsarvodet vara detsamma för nämndemän vid tingsrätten som för nämndemän vid förvaltningsrätten. Regeringen bör ändra reglerna om ersättning till nämndemän i enlighet med detta.

15. Återkoppling från domstolarna om nämndemännen, punkt 16 (MP, V)

av Maria Ferm (MP) och Lena Olsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:Ju427 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 8.

Ställningstagande

Det saknas i dag en strukturerad återkoppling från domstolarna till de fullmäktigeförsamlingar som har utsett nämndemännen. Det innebär att partierna inte alltid får kännedom om hur nämndemännen sköter sina uppdrag.

Vi anser att domstolarna en gång per år borde rapportera till fullmäktigeförsamlingarna hur nämndemännens tjänstgöring fungerar. Domstolarna får då en möjlighet att uppmärksamma fullmäktigeförsamlingarna på eventuella allmänna problem och andra frågor som kommunen eller landstinget bör få kännedom om. Återkopplingen från domstolen till kommunen eller landstinget bör även gälla individer. Det som domstolarna förmedlar om enskilda nämndemäns tjänstgöring kan få betydelse när partierna prövar om en viss person ska åternomineras.

Särskilda yttranden

1. Hur nämndemän utses och entledigas, punkt 10 (V)

Lena Olsson (V) anför:

Jag menar att det ska vara tillräckligt att en nämndeman har visat sig olämplig för att hen ska kunna entledigas. Det nuvarande kravet på att olämpligheten ska vara ”uppenbar” bör alltså slopas.

Lagrådet har inte haft någonting att anmärka mot regeringens nyligen presenterade förslag om att slopa kravet på ”uppenbar” olämplighet för att en nämndeman ska entledigas. Jag utgår från att regeringen återkommer till riksdagen med ett sådant förslag, och jag avstår därför från att reservera mig till förmån för motion 2013/14:Ju253 (V) yrkande 4.

2. Utbildning för nämndemän, punkt 13 (V)

Lena Olsson (V) anför:

Nämndemännen deltar i dömandet i egenskap av lekmän, men deras röster väger lika tungt som de lagfarna domarnas röster. Alla har en individuell röst, och alla deltar i samtliga beslut som rätten ska fatta. En nämndeman har rätt att reservera sig mot en dom eller ett beslut.

För att kunna fullgöra sitt uppdrag på ett bra sätt behöver nämndemännen få en grundläggande utbildning och orientering i frågor som har betydelse för tjänstgöringen. Jag anser att det bör vara obligatoriskt att gå en introduktionsutbildning innan man blir nämndeman. Det är även viktigt att nämndemännen får möjlighet till fortbildning och repetitionsutbildningar.

Lagrådet har inte haft någonting att anmärka mot regeringens nyligen presenterade förslag om att det ska bli obligatoriskt med introduktions- och repetitionsutbildning för nämndemän. Jag utgår från att regeringen återkommer till riksdagen med ett sådant förslag, och jag avstår därför från att reservera mig till förmån för motion 2013/14:Ju253 (V) yrkandena 1 och 2.

3. Nämndemännens ersättning, punkt 15 (V)

Lena Olsson (V) anför:

Nämndemannautredningens förslag om förbättrade ekonomiska villkor för nämndemännen byggde på att kostnadsökningen skulle kompenseras av de kostnadsminskningar som utredningens övriga förslag skulle leda till. Utredningen föreslog bl.a. att nämndemännens medverkan i domstolarna skulle minskas jämfört med i dag.

Jag anser att nämndemännens arvoden bör höjas och att ersättningsnivåerna bör vara desamma i de allmänna domstolarna som i förvaltningsdomstolarna. Enligt min mening bör dock inte nämndemännen minska i antal. Om nämndemännens arvoden ska kunna höjas utan att man samtidigt mins-

kar antalet nämndemän kan det bli nödvändigt att förstärka anslagen till Sveriges Domstolar. Detta är något som bör beaktas i kommande budgetförslag.

Jag menar att regeringen borde låta göra en ny översyn av nämndemännens ersättning med de utgångspunkter som anges ovan. Jag avstår dock från att nu reservera mig till förmån för något motionsförslag om nämndemännens ersättning.

4. Motioner som bereds förenklat, punkt 17 (S)

Morgan Johansson (S), Kerstin Haglö (S), Christer Adelsbo (S), Anna Wallén (S), Arhe Hamednaca (S) och Mattias Jonsson (S) anför:

Utskottet har genom förenklad beredning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. När det gäller dessa motionsförslag hänvisar vi till tidigare ställningstaganden av Socialdemokraternas företrädare i motsvarande frågor i betänkandena 2010/11:JuU9, 2012/13:JuU11, 2012/13:JuU20 och 2012/13:JuU22.

Vi vidhåller de synpunkter som fördes fram i de sammanhangen men avstår från att nu reservera oss på nytt.

5. Motioner som bereds förenklat, punkt 17 (MP)

Maria Ferm (MP) anför:

Utskottet har genom förenklad beredning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. När det gäller dessa motionsförslag hänvisar jag till tidigare ställningstaganden av Miljöpartiets företrädare i motsvarande frågor i betänkande 2010/11:JuU9.

Jag vidhåller de synpunkter som fördes fram i det sammanhanget men avstår från att nu reservera mig på nytt.

6. Motioner som bereds förenklat, punkt 17 (SD)

Richard Jomshof (SD) anför:

Utskottet har genom förenklad beredning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. När det gäller dessa motionsförslag hänvisar jag till tidigare ställningstaganden av Sverigedemokraternas företrädare i motsvarande frågor i betänkandena 2010/11:JuU9, 2012/13:JuU11 och 2012/13:JuU23.

Jag vidhåller de synpunkter som fördes fram i de sammanhangen men avstår från att nu reservera mig på nytt.

7. Motioner som bereds förenklat, punkt 17 (V)

Lena Olsson (V) anför:

Utskottet har genom förenklad beredning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. När det gäller dessa motionsförslag hänvisar jag till tidigare ställningstaganden av Vänsterpartiets företrädare i motsvarande frågor i betänkandena 2010/11:JuU9, 2012/13:JuU11 och 2012/13:JuU20.

Jag vidhåller de synpunkter som fördes fram i de sammanhangen men avstår från att nu reservera mig på nytt.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2013

2013/14:Ju218 av Lars-Arne Staxäng (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av möjligheten att ta fram starkare riktlinjer för att värna vårt öppna rättssamhälle.

2013/14:Ju221 av Susanne Eberstein (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om inrättande av en oberoende disciplinnämnd för advokatväsendet.

2013/14:Ju233 av Billy Gustafsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten att söka allmän rättshjälp vid bodelningar.

2013/14:Ju243 av Maria Abrahamsson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av möjligheten att överklaga domskäl.

2013/14:Ju247 av Kurt Kvarnström och Roza Güclü Hedin (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om hjälp vid skadereglering.

2013/14:Ju253 av Lena Olsson m.fl. (V):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag om att införa ett krav på obligatorisk introduktionsutbildning för den som vill bli och verka som nämndeman.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag om att domstolarna ska anordna repetitionsutbildning för omvalda nämndemän.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag på en försöksverksamhet där 20 procent av nämndemännen väljs in från en fri kvot.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag som innebär att en nämndeman ska kunna entledigas om hen visat sig olämplig.

2013/14:Ju270 av Roland Utbult (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda införandet av fotograferingsförbud i domstolars lokaler.

2013/14:Ju272 av Anders Hansson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga att se över möjligheten att göra det straffbart att ljuga i en förundersökning.

2013/14:Ju289 av Andreas Norlén och Finn Bengtsson (båda M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av förutsättningarna för trygghet och ordning vid domstolsförhandlingar.

2013/14:Ju300 av Annika Qarlsson (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ändra lagen när det gäller krav på tillstånd vid användning av åtelkamera.

2013/14:Ju301 av Katarina Köhler m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ändra regelverket för delgivning.

2013/14:Ju307 av Ulf Holm m.fl. (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om ersättningen för nämndemän.

2013/14:Ju340 av Kent Ekeröth och Richard Jomshof (båda SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att obligatorisk betalningsskyldighet för tolkhjälp ska införas för tilltalade vid fällande dom i brottmål med fängelsestraff som påföljd.

2013/14:Ju344 av Kent Ekeröth och Richard Jomshof (båda SD):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge Rikskriminalpolisen utökade befogenheter att använda hemliga tvångsmedel i diko-fall, det vill säga fall som rör organiserad brottslighet.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att polisen ska få rätt att beslagta tillgångar utan krav på att gripa och frihetsberöva personen i fråga, om denna innehar skulder till kronofogden.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda möjligheten att polisen ska kunna beslagta tillgångar som är misstänkta på så sätt att de indikerar en kriminell livsstil snarare än en icke-kriminell livsstil för en person i samma ekonomiska livssituation.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa kronvitnesssystem.

2013/14:Ju371 av Mikael Oscarsson (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillåta vittnen att, i vissa fall, avlägga sina vittnesmål anonymt i domstolsförhandlingar.

2013/14:Ju379 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD):

30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att sänka gränserna för hemliga tvångsmedel samt överskottsinformation.

2013/14:Ju390 av Edward Riedl (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att överväga att se över rättsprocesser kring misstänkta ekobrott i syfte att förkorta handläggningen av dessa.

2013/14:Ju394 av Johnny Skalin (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att lägga ned det politiskt tillsatta nämndemannasystemet till förmån för en allmän jury i kombination med jurister och domare samt att regeringen återkommer till riksdagen med ett konkret förslag om hur detta kan verkställas.

2013/14:Ju400 av Christer Engelhardt m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om uppdraget som nämndeman samt om att följa upp effekterna av förändringarna av den ekonomiska ersättningen för nämndemän.

2013/14:Ju412 av Morgan Johansson m.fl. (S):

26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att använda telefonavlyssning vid grovt vapenbrott och vissa narkotikabrott.
33. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om straffreduktion för den som hjälper till att utreda brott de är inblandade i.
43. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om rättsintyg.
57. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över om målsägandebiträde kan komma in tidigare i processen, redan när brottsanmälan sker.
64. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om hur nämndemän utses och entledigas.
65. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om den ekonomiska ersättningen för nämndemän.
66. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en förskjutning i tid av processen där nämndemän tillsätts.
67. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inte dra ned på antalet nämndemän.
68. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inte införa en fri kvot.
70. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att rättshjälpslagen måste ses över så att den anpassas till dagens problem och behov.
71. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tolkar.

2013/14:Ju415 av Carina Ohlsson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten för kvinnor att få rätt att söka allmän rättshjälp vid bodelning.

2013/14:Ju427 av Maria Ferm m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en ökning av antalet nämndemän med 25 procent.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att behålla antalet nämndemän i mål i tingsrätt, hovrätt, förvaltningsrätt och kammarrätt med samma omfattning som i dag.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en fri kvot för nämndemän om minst 50 procent.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om brutna mandatperioder.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om avskaffande av krav på svenskt medborgarskap för att vara nämndeman.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om former för strukturerad återkoppling från domstolarna till kommun- och landstingsfullmäktige om hur nämndemännen utfört sina uppdrag.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om reglering av nämndemäns tjänstgöring.

BILAGA 2

Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 17

Motion	Motionärer	Yrkanden
17. Motioner som bereds förenklad		
2013/14:Ju218	Lars-Arne Staxäng (M)	
2013/14:Ju221	Susanne Eberstein (S)	
2013/14:Ju233	Billy Gustafsson (S)	
2013/14:Ju247	Kurt Kvarnström och Roza Güclü Hedin (båda S)	
2013/14:Ju272	Anders Hansson (M)	
2013/14:Ju300	Annika Qarlsson (C)	
2013/14:Ju340	Kent Ekeroth och Richard Jomshof (båda SD)	
2013/14:Ju344	Kent Ekeroth och Richard Jomshof (båda SD)	2 och 8–10
2013/14:Ju371	Mikael Oscarsson (KD)	
2013/14:Ju379	Jimmie Åkesson m.fl. (SD)	30
2013/14:Ju390	Edward Riedl (M)	
2013/14:Ju412	Morgan Johansson m.fl. (S)	26, 33, 57 och 70
2013/14:Ju415	Carina Ohlsson m.fl. (S)	